

TTM Henriksson Heidi(TEM)

11.03.2020
JULKINEN

Viite

Asia

Epävirallinen kilpailukykyministerikokous 19.-20.3. Zagreb

Puheenjohtajamaa Kroatia järjestää epävirallisen kilpailukykyministereiden (sisämarkkinat ja teollisuus) kokouksen 19.-20.3.2020 Zagrebissa. Suomea kokouksessa edustaa valtiosihteeri Ville Kopra.

Kokouksen aiheena on Euroopan teollisuuden vahvistaminen ja sisämarkkinoiden syventäminen entisestään. Keskustelu käydään komission 10.3.2020 julkaisemien teollisuuspolitiikka- ja sisämarkkina-aloitteiden pohjalta. Komissio on antanut Euroopan teollisuuspolitiikkaa koskevan strategian, tiedonannon sisämarkkinasääntelyn toimeen- ja täytäntöönpanosta sekä raportin yritysten ja kuluttajien kohtaamista merkittävimmistä sisämarkkinoiden esteistä. Komission aloitteet perustuvat Eurooppa-neuvoston maaliskuussa 2019 kokouksessa esittämiin pyyntöihin komissiolle.

Suomi pitää hyvänä, että EU:n uusi teollisuuspolitiikkastrategia pohjautuu ilmastoneutraalille kiertotaloudelle. Suomi korostaa digitaalisatiota ja uusia teknologioita sekä kiertotalouden poikkileikkaavaa roolia ilmastotavoitteiden keskeisenä mahdollistajana.

Suomi katsoo komission tavoin, että sisämarkkinasääntelyn tehokkaampi täytäntöönpano, soveltaminen ja noudattamisen valvonta tulee olla sekä komission että jäsenmaiden keskeisinä tavoitteina. Lisäksi Suomi pitää tärkeänä, että sisämarkkinoiden esteitä poistetaan erityisesti palveluihin liittyen.

Lounaskeskustelu käydään Euroopan talouden vahvistamisesta innovatiivisten ratkaisujen ja digitaalisen edistyksen kautta.

Epävirallisessa kilpailukykyministereiden kokouksessa ei tehdä päätöksiä.

Työ- ja elinkeinoministeriö

PERUSMUISTIO

TEM2020-00105

TTM Timonen Hannele(TEM), Paju
Isabella(TEM), Heikkilä
Maija(TEM)

06.03.2020

Asia

Euroopan teollisuuspolitiikkastrategia - visio vuoteen 2030 saakka; sisämarkkinoiden syventäminen muuttuvassa Euroopassa

Kokous

Epävirallinen kilpailukykyministerikokous 19.03.2020 - 20.03.2020

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Puheenjohtajavaltio Kroatia järjestää epävirallisen kilpailukykyministereiden kokouksen Zagrebissa 19.-20.3.2020. Kokouksen aiheena on Euroopan teollisuuden vahvistaminen ja sisämarkkinoiden syventäminen entisestään. Kokouksessa käytävä keskustelun pohjana ovat komission 10.3.2020 julkaisemat aloitteet sisämarkkinoista ja teollisuuspolitiikasta.

Epävirallisessa ministerikokouksessa ei tehdä päätöksiä

Komission aloitteita käsitellään myös varsinaisessa kilpailukykyneuvoston kokouksessa 27.-28.5.2020, jossa neuvoston on tarkoitus hyväksyä niistä päätelmät.

Eurooppa-neuvosto käsittelee 26.-27.3.2020 kokouksessaan Euroopan taloudellisen perustan parantamista. Eurooppa-neuvostossa käytävään keskusteluun ja sen pohjalta laadittaviin päätelmiin kytkeytyy olennaisena osana sisämarkkinoiden kehittäminen ja syventäminen, teollisuuspolitiikan kilpailukykyyn parantaminen sekä digitaalitalouden mahdollisuudet EU:n kestäväen kasvun ajureina.

Suomen kanta

Suomi tukee komission tavoitetta vahvistaa Euroopan unionin kilpailukykyä. Suomi muodostaa tarkemmin kantansa komission sisämarkkina- ja teollisuuspolitiikka-aloitteista kevään 2020 aikana laadittavissa valtioneuvoston kirjelmissä eduskunnalle. Suomi kuitenkin korostaa alla lueteltuja näkökulmia, jotka ovat poimintoja aiemmin laadituista E-kirjeistä (E 116/2018 vp, E 63/2019 vp).

Suomi pitää hyvänä, että EU:n uusi teollisuuspolitiikkastrategia pohjautuu ilmastoneutraalille kiertotaloudelle sekä edistää jo alkanutta tuotanto- ja kulutustapojen murrosta kohti kestäviä toimintakäytäntöjä. Energiaintensiivisten alojen saattaminen hiilivapaiksi sekä edelläkävijämarkkinoiden vauhdittaminen ilmastoneutraaleille ja kiertotalouden mukaisille tuotteille on tärkeää.

Suomi korostaa digitaalisuutta ja uusia teknologioita sekä kiertotalouden poikkileikkaavaa roolia ilmastotavoitteiden keskeisenä mahdollistajana. Suomi kannattaa kunnianhimoisen kiertotalouden toimintasuunnitelman laatimista ja muistuttaa EU:n biotalousstrategian toimeenpanon roolista. Suomi näkee, että kestävä eurooppalaisen biotalouden olisi oltava yksi keskeinen osatekijä vihreän kehityksen ohjelman toteuttamisessa. Suomi pitää tärkeänä, että varmistetaan turvallinen, kestävä ja kiertotalouden periaatteiden mukainen arvoketju kaikkien akkujen osalta.

Suomi korostaa, että sisämarkkinasääntelyn tehokkaampi ja läpinäkyvämpi täytäntöönpano, soveltaminen ja noudattamisen valvonta tulee olla komission ja jäsenmaiden keskeisinä tavoitteina. Toimivan ja uskottavan sisämarkkinasääntelyn perustana on komission puuttuminen rikkomuksiin, jotka aiheuttavat vakavaa haittaa sisämarkkinoille. Yritysten ja kansalaisten tulee voida luottaa heidän sisämarkkinalainsäädäntöön pohjautuvien oikeuksiensa toteutumiseen käytännössä.

Suomi katsoo, että sisämarkkinoilla havaittujen esteiden poistamiseksi keskeistä on kehittää kansallisten viranomaisten yhteistyötä ja luottamusta toisiinsa, jotta lainsäädäntöä sovelletaan unionissa mahdollisimman yhtenäisesti.

Suomi näkee, että palvelumarkkinoiden potentiaalin hyödyntäminen on keskeinen edellytys unionin talouden tuottavuudelle sekä teollisuuden menestymiselle, sillä suurin osa jo nyt ja tulevaisuudessa vielä suurempi osa EU:n arvonluonnista tulee palveluista, erityisesti digitaalisista palveluista sekä digitaali- ja datataloudesta. Työtä palveluiden sisämarkkinoiden kehittämiseksi tulee näin ollen jatkaa.

Pääasiallinen sisältö

Komissio julkisti 10.3.2020 Euroopan teollisuuspolitiikkastrategian (COM(2020) 102 final), tiedonannon jäljellä olevista sisämarkkinoiden esteistä (COM(2020) 93 final sekä tiedonannon sisämarkkinasääntelyn toimeen- ja täytäntöönpanosta (COM(2020) 94 final).

Euroopan teollisuuspolitiikkastrategia

Euroopan komissio julkisti 10.3.2020 strategiansa teollisuuden kilpailukykyyn vahvistamiseksi. Komission strategian päällimmäisenä tavoitteena on varmistaa, että eurooppalainen teollisuus säilyy kilpailukykyisenä ja strategisesti riippumattomana. Tavoitteen saavuttamisen kannalta olennaisina teemoina komissio nostaa esiin tasapuolisten toimintaedellysten säilyttämisen, vähähiilisyys ja digitaalisen johtajuuden.

Komissio esittää toimenpiteitä mm. seuraavista aiheista: teollis- ja tekijänoikeuksia koskeva toimintasuunnitelma, EU:n kilpailusääntöjen uudelleentarkastelu, valkoinen kirja ulkomaisten tukien aiheuttamista vääristävistä vaikutuksista sisämarkkinoilla ja ulkomaisten toimijoiden mahdollisuuksia osallistua julkisiin hankintoihin EU:ssa, energiantensiivisten alojen nykyaikaistaminen, kriittisiä raaka-aineita ja lääkeaineita koskeva toimintasuunnitelma, puhtaan vedyn alan yhteenliittymä, vähähiilisten teollisuudenalojen sekä teollisten pilvipalvelujen ja alustojen sekä raaka-aineiden yhteenliittymä sekä vihreitä julkisia hankintoja koskeva uusi lainsäädäntö ja ohjeistus.

Komissio korostaa teollisuuspolitiikkastrategiassaan, että tavoitteena tulee olla kilpailukykyinen, innovatiivinen, kestävä ja digitaalinen eurooppalainen teollisuus, joka tarjoaa laadukkaita töitä, takaa Euroopan taloudellisen suvereniteetin ja perustuu eurooppalaiseen sosiaaliseen malliin. Visioon ei kuulu protektionismiin rohkaiseminen, vaan oikeanlaisten olosuhteiden luominen kaikenkokoisille yrityksille, jotta ne voivat kasvaa ja innovoida.

Komissio katsoo, että digitalisaatio ja datan saatavuus tulevat olemaan talouskasvun ja kilpailukykyyn pääasialliset ajurit tulevaisuudessa. Yksi teollisuuspolitiikan tärkeimmistä tehtävistä tulee liittymään ns. kaksoissiirtymän toteuttamiseen, jossa taataan sujuva vihreä siirtymä sekä varmistetaan samalla digitaalinen johtajuus ja datan hyödyntämisen mahdollisuudet.

Komissio näkee, että EU:n teollisuudella on mahdollisuuksia olla edelläkävijä erityisesti kiertotaloudessa. Digitaalisessa transformaatioissa erityisesti tekoälyllä ja datalla sekä niiden oikeanlaisella hyödyntämisellä on merkittävä rooli. Komissio haluaa pitää digitalouden sääntelykehikon joustavana ja innovaatiomyönteisenä, siten että sääntelykehikko pystyy mukautumaan teknologian kehitykseen ja sektorikohtaisten sovellusten ominaispiirteisiin.

Komissio korostaa, että sisämarkkinat on yksi tärkeimmistä työkaluista EU:n teollisuuden globaalien kilpailukykyyn edistämiseksi. Erityisesti digitaalisten sisämarkkinoiden toimivuus ja sisämarkkinalainsäädännön päivittäminen digitaaliseen aikaan tulevat olemaan tärkeässä roolissa, samoin kuin digitaaliset ja dataan perustuvat palvelut ja palveluiden sisämarkkinat.

Tiedonanto sisämarkkinoiden esteistä

Komission tiedonanto sisämarkkinoiden esteistä perustuu Eurooppa-neuvoston maaliskuun 2019 pyyntöihin. Tiedonannossa keskitytään yritysten ja kuluttajien eniten raportointiin sisämarkkinaesteisiin. Tiedonannossa tarkastellaan sekä lainsäädännöllisiä että muita sisämarkkinaesteitä.

Yritysten ja kuluttajien mainitsemia esteitä ovat:

1) vaikeudet saada tietoa markkinamahdollisuuksista ja potentiaalisista kumppaneista 2) monimutkaiset ja raskaat hallinnolliset käytänteet tavaroiden sekä palveluiden rajat ylittävälle myynnille, 3) pääsy julkisiin hankintoihin, 4) kansalliset tekniset määräykset, standardit ja vaatimukset, 5) palvelujen tarjoamiseen ja palveluliiketoiminnan harjoittamiseen liittyvät esteet 6) rajat ylittävä ostaminen esim. geoblokkaus 7) kuluttajien epäluottamus rajat ylittävään verkko-ostamiseen 8) kuluttajien kohtaamat huijaukset jotka ovat rajat ylittäviä, 9) hallinnollinen taakka yrityksille verotusjärjestelmien eroavaisuuksien takia 10) erilaisiin kaupallisiin ja sopimuksellisiin käytänteisiin liittyvät ongelmat 11) liiketoiminnan rekisteröiminen toisessa jäsenvaltiossa 12) osaavan työvoiman saatavuus sekä kohtaantohaasteet ja 13) kielivaatimukset.

Komission mukaan yritykset kohtaavatkin hyvin erilaisia esteitä sisämarkkinoilla: osa on lainsäädännöllisiä ja osa muunlaisia esteitä. Usein esteet kumuloituvat ja ne asettavat erityisesti haasteita pk-yrityksille ja ammattilaisille.

Komissio tunnistaa viisi juurisyytä esteille, joista osa on EU:n, osa jäsenvaltioiden ja osa molempien vastuulla: 1) sääntelyvalinnat kansallisella sekä EU tasolla kuten rajoittavat kansalliset säädökset ja sääntelyn osittainen harmonisointi 2) EU-sääntelyn vaillinainen toimeen- ja täytäntöönpano 3) hallinnolliset resurssit ja käytännöt 4) yleinen

liiketoiminta- ja kuluttajaympäristö ja 5) syyt, jotka eivät johdu kansallisesta politiikasta kuten kulttuuriset erot sekä mikro- ja makrotalous.

Komission tiedonanto linjaa ensimmäiset prioriteetit toiminnalle ja toimenpiteet, joita vaaditaan sekä komissiolta että jäsenvaltioilta. Komissio muun muassa pyytää jäsenvaltioilta monivuotiseen rahoituskehykseen kuuluvien ehdotusten ja keskeneräisten lainsäädäntöehdotusten nopeaa loppuunsaattamista, olemassa olevan sisämarkkinasääntelyn tehokasta toimeen- ja täytäntöönpanoa, sisämarkkinaesteiden vähentämistä ja riittävien hallinnollisten resurssien takaamista. Komissio puolestaan on esimerkiksi hyväksynyt sisämarkkinoiden toimeen- ja täytäntöönpanosta pitkän aikavälin toimintasuunnitelman, arvioi lisäsääntelyn tarpeita ja työskentelee yhdessä jäsenvaltioiden kanssa juurisyiden poistamiseksi. Lisäksi komissio vahvistaa sääntelyn toimivuutta ja tuloksellisuutta koskevaa komission ohjelmaa (REFIT) sisältäen sääntelyn yksi yhdestä -periaatteen.

Komissio korostaa, että EU:lta ja jäsenvaltioilta tarvitaan poliittista sitoutumista sisämarkkinaesteiden vähentämiseksi. Sisämarkkinatiedonannot yhdessä teollisuusstrategian ja pk-yritysstrategian kanssa muodostavat pohjan, jolla varmistetaan, että Eurooppa voi luoda kasvua, vaurautta sekä vakautta kansalaisille ja yrityksille.

Tiedonanto pitkän aikavälin toimintasuunnitelmaksi sisämarkkinasääntöjen panemiseksi täytäntöön ja noudattamisen valvomiseksi paremmin

Tiedonannolla komissio vastaa Eurooppa-neuvoston maaliskuussa 2019 esittämään pyyntöön komissiolle toimittaa maaliskuuhun 2020 mennessä toimintasuunnitelma sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon ja noudattamisen valvonnan parantamisesta. Komissio painottaa toimintasuunnitelmassa sisämarkkinasääntelyn toimeen- ja täytäntöönpanon olevan jäsenvaltioiden ja unionin yhteinen tehtävä.

Komission mukaan jäsenvaltioiden tulee huolehtia ajantasaisesta sisämarkkinasääntelyn täytäntöönpanosta, välttää ylimääräisiä sisämarkkinaesteitä aiheuttavaa kansallista sääntelyä ja varmistaa kansallisen sääntelyn suhteellisuus sekä syrjimättömyys. Jäsenvaltioille kuuluu myös velvoite seurata lainsäädännön soveltamista tarkastusten ja selvitysten avulla. Jäsenvaltioiden tulee välttää kaikenlaisia kansallisia toimia, jotka ovat ristiriidassa EU-lainsäädännön kanssa tai haittaavat sen soveltamista.

Komissio tehtävänä on puolestaan avustaa jäsenmaita EU-lainsäädännön oikeaoppisessa, täysimääräisessä ja oikea-aikaisessa täytäntöönpanossa. Lisäksi komissio avustaa jäsenmaita EU-lainsäädännön soveltamisessa. Komissio valvoo täytäntöönpanoa sekä soveltamisen valvontaa ja ryhtyy toimiin mahdollisia rikkeitä havaittaessa. Komissio korostaa toimintasuunnitelmassa komission ja jäsenmaiden välisen yhteistyön tärkeyttä yhdenmukaisen EU-lainsäädännön varmistamiseksi.

Komissio aikoo perustaa jäsenvaltioiden ja komission välisen sisämarkkinasääntöjen soveltamisen noudattamisen työryhmän (*Single Market Enforcement Task-Force, SMET*). Tässä säännöllisesti kokoontuvassa ryhmässä tarkasteltaisiin esimerkiksi sääntöjen yhdenmukaisuutta ja priorisoitaisiin kaikkein kiireellisimpiä sisämarkkinoiden esteitä. Ryhmä kertoisi säännöllisesti löydöksistään kilpailukykyneuvostolle sekä Euroopan parlamentin sisämarkkinat ja kuluttajansuojavaliokunnalle.

Komissio esittää toimintasuunnitelmassa 22 toimenpidettä sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon, soveltamisen ja noudattamisen valvonnan parantamiseksi. Komissio tulee antamaan esimerkiksi jäsenvaltioiden viranomaisille tarkempia ohjeistuksia

täytäntöönpanoon ja kiinnittää huomiota kansalaisten, kuluttajien, työntekijöiden, yritysten ja viranomaisten mahdollisuuteen asioida ja saada tietoa verkkopohjaisten tiedonvaihtoon tarkoitettujen alustojen kautta.

Lisäksi komission aikoo muun muassa tehostaa markkinavalvontaviranomaisten välistä yhteistyötä sekä vahvistaa viranomaisyhteistyönä toimivaa SOLVIT-verkostoa. Jotta voitaisiin estää uusia palveluita koskevien esteiden muodostuminen, komissio kehottaa Euroopan parlamenttia ja neuvostoa hyväksymään vuonna 2016 annetun palveluiden ilmoitusmenettelyä koskevan direktiiviehdotuksen. Komissio aikoo myös selventää sekä yhtenäistää valitusten käsittelyaikoja ja päätöksiä jatkotoimenpiteistä.

Kansallinen valmistelu

EU-8 kilpailukykyjaosto 6.-10.3.2020 kirjallinen menettely
EU-ministerivaliokunta 13.3.2020.

Eduskuntakäsittely

SuV 13.3.2020

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Suomi on yhdessä ns. saman mielisten jäsenmaiden kanssa vaikuttanut Eurooppa-neuvoston päätelmiin, jotta sisämarkkinoiden syventämistä seurataan aktiivisesti myös Eurooppa-neuvossa. Suomen aloitteesta toimitettiin maaliskuun 2019 ja maaliskuun 2020 Eurooppa-neuvoston alla sisämarkkinoiden merkitystä korostava jäsenvaltioiden yhteinen kirje Eurooppa-neuvoston puheenjohtajalle. Kevään 2019 kirjeeseen osallistui 17 jäsenvaltiota ja kevään 2020 kirjeeseen 15 jäsenvaltiota.

Suomen yhteistyössä Irlannin, Tanskan ja Tšekin tasavallan kanssa tilaama selvitys palveluiden sisämarkkinoiden tilasta ja tulevista kehittämistarpeista julkaistiin 29.11.2018 (*Making EU Trade in Services Work for All – Enhancing Innovation and Competitiveness Throughout the EU Economy*).

Asiakirjat

Komission 10.3.2020 julkaisemat aloitteet:

COM(2020) 102 final, teollisuuspolitiikkastrategia: *"A New Industrial Strategy for Europe"*

COM(2020) 93 final, tiedonanto sisämarkkinaesteiden tunnistamisesta ja purkamisesta: *"Identifying and addressing barriers to the Single Market"*

COM(2020) 94 final, tiedonanto sisämarkkinasääntelyn toimeen- ja täytäntöönpanosta: *"Long term action plan for better implementation and enforcement of single market rules"*

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedotSisämarkkinatiedonanto ja -raportti

TEM Hannele Timonen; hannele.timonen[at]tem.fi; puh. 02950 47141

TEM Isabella Paju; isabella.paju[at]tem.fi; puh. 0295 047 015

TEM Niina Etelävuori; niina.etelavuori[at]tem.fi; puh. 0295 047 022

Teollisuusstrategia

TEM Maija Heikkilä; maija.heikkila[at]tem.fi; puh. 0295 047 003

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

LIITTEET

Asiasanat	kilpailukykyneuvosto, kilpailukyky
Hoitaa	TEM
Tiedoksi	EUE, LIIVI, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, UM, VM, VNK, VTV, YM